

Registreringen av riksdagsledamöters åtaganden m.m.

Sammanfattning

I betänkandet behandlas riksdagsstyrelsens framställning 2006/07:RS3 Obligatorisk registrering av riksdagsledamöternas åtaganden och ekonomiska intressen. Tillsammans med framställningen behandlas också två motioner.

I framställningen föreslås vissa ändringar i lagen (1996:810) om registrering av riksdagsledamöters åtaganden och ekonomiska intressen. Den viktigaste ändringen innebär att registreringen görs obligatorisk för samtliga ledamöter.

Utskottet tillstyrker med en del ändringar riksdagsstyrelsens framställning och avstyrker motionerna. Ändringarna i lagen föreslås träda i kraft den 1 mars 2008.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	4
Ärendet och dess beredning	4
Framställningens huvudsakliga innehåll	5
Utskottets överväganden	6
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	12
Framställningen	12
Följdmotionen	12
Motion från allmänna motionstiden hösten 2007	12
<i>Bilaga 2</i>	
Riksdagsstyrelsens lagförslag	13
<i>Bilaga 3</i>	
Lagrådets yttrande	15
<i>Bilaga 4</i>	
Utskottets lagförslag	18

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. **Lagförslaget**

Riksdagen antar utskottets förslag i bilaga 4 till

lag om ändring i lagen (1996:810) om registrering av riksdagsledamöters åtaganden och ekonomiska intressen.

Därmed bifaller riksdagen delvis framställning 2006/07:RS3 och avslår motion 2007/08:K412.

2. **Registerpublicering**

Riksdagen avslår motion 2007/08:K2.

Stockholm den 13 december 2007

På konstitutionsutskottets vägnar

Berit Andnor

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Berit Andnor (s), Per Bill (m), Henrik von Sydow (m), Eva Bengtson Skogsberg (m), Stefan Tornberg (c), Yilmaz Kerimo (s), Helene Petersson i Stockaryd (s), Billy Gustafsson (s), Ingvar Svensson (kd), Anna Bergkvist (m), Phia Andersson (s), Annie Johansson (c), Mikael Johansson (mp), Karl Sigfrid (m), Liselott Hagberg (fp), Katja Larsson (s) och Mats Einarsson (v).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

Lagen om registrering av riksdagsledamöters åtaganden och ekonomiska intressen (SFS 1996:810) trädde i kraft den 1 september 1996. Registreringen började tillämpas fr.o.m. riksmötet 1996/97. Genom lagen bildades ett system för frivillig registrering av uppgifter om ledamöters åtaganden och ekonomiska intressen.

Riksdagsstyrelsen beslutade den 23 november 2005 att tillsätta en utredare med uppdrag att utvärdera och se över lagen om registrering av riksdagsledamöters åtaganden och ekonomiska intressen. I uppdraget ingick att utreda förutsättningarna för att införa ett obligatoriskt register.

Utredningen lämnade sitt förslag den 28 april 2006 i betänkandet (2005/06:URF4) Registrering av riksdagsledamöternas åtaganden och ekonomiska intressen. Utredningen föreslog att registreringen görs obligatorisk för samtliga ledamöter och regleras i en ny lag. Utredningen föreslog också bl.a. att den praktiska hanteringen skulle förenklas i viss utsträckning.

Utredningens förslag remissbehandlades. Yttranden lämnades av Svea Hovrätt, Kammarrätten i Stockholm, Justitiekanslern, Ekonomistyrningsverket, Skatteverket, Datainspektionen, Statskontoret, Örebro universitet, Lantmäteriverket, Bolagsverket, Svenska Journalistförbundet samt Transparency International Sverige (TIS) och Värdepapperscentralen.

Den 13 december 2006 beslutade riksdagsstyrelsen att tillkalla en beredningsgrupp för att överväga vissa frågor i anslutning till ett register för ledamöternas åtaganden och ekonomiska intressen (dnr 049-3248-05/06). Beredningsgruppen skulle beakta utredarens förslag och de remissynpunkter som lämnats. Beredningsgruppen lämnade den 2 april 2007 ett principförslag för riksdagsstyrelsens ställningstagande.

Riksdagsstyrelsens förslag bygger på beredningsgruppens principförslag om vissa ändringar i systemet med registrering av riksdagsledamöternas åtaganden och ekonomiska intressen. Förslaget finns intaget i *bilaga 1* och lagförslaget i *bilaga 2*.

En motion har väckts med anledning av framställningen. En motion från allmänna motionstiden avser registret och dess innehåll. Motionsförslagen återges i *bilaga 1*.

Konstitutionsutskottet beslutade den 16 oktober 2007 att remittera riksdagsstyrelsens lagförslag till Lagrådet. Lagrådet yttrade sig den 23 oktober 2007 och lämnade synpunkter främst om behovet av en anpassning av lagen till personuppgiftslagens bestämmelser. Lagrådets yttrande finns återgivet i *bilaga 3*.

Framställningens huvudsakliga innehåll

I framställningen föreslås vissa ändringar i lagen (1996:810) om registrering av riksdagsledamöters åtaganden och ekonomiska intressen. Ändringarna innebär i huvudsak att registret görs obligatoriskt för riksdagsledamöternas åtaganden och ekonomiska intressen.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2008.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag i korthet

Utskottet tillstyrker riksdagsstyrelsens förslag med vissa ändringar och avstyrker motionerna.

Gällande ordning

Bestämmelser om registrering av riksdagsledamöters åtaganden och ekonomiska intressen finns i *lagen (1996:810) om riksdagsledamöters åtaganden och ekonomiska intressen*, som trädde i kraft den 1 september 1996 (skrivelse 1995/96:RFK2, bet. 1995/96:KU13, rskr. 1995/96:240). Riksdagsförvaltningen får med hjälp av automatisk databehandling inrätta och föra ett register för det ändamål som anges i lagen, nämligen att ge en samlad information om ledamöternas åtaganden och ekonomiska intressen i den omfattning som är motiverad av ett befogat allmänt intresse.

Att göra en anmälan till registret är frivilligt för ledamöterna, men om anmälan görs ska den innehålla alla vid anmälningstillfället relevanta uppgifter om sådana förhållanden som anges i den särskilda bestämmelse som finns om registerinnehållet. Bland annat ska registret innehålla uppgifter om aktieinnehav, avlönad anställning som inte är av endast tillfällig karaktär, inkomstbringande självständig verksamhet som bedrivs vid sidan av uppdraget som riksdagsledamot samt olika styrelseuppdrag och statliga eller kommunala uppdrag som inte är av endast tillfällig karaktär. Skulder ingår inte bland de åtaganden som ska registreras.

Personuppgiftslagen (1998:204), PuL, har till syfte att skydda människor mot att deras personliga integritet kränks genom behandling av personuppgifter. Som personuppgifter anses all slags information som direkt eller indirekt kan hänföras till en fysisk person som är i livet. Som behandling av sådana uppgifter anses varje åtgärd eller serie av åtgärder som vidtas i fråga om personuppgifter, vare sig det sker på automatisk väg eller inte. Den som ensam eller tillsammans med andra bestämmer ändamålen med och medlen för behandlingen av personuppgifter anses som personuppgiftsansvarig (3 §).

Personuppgifter får behandlas bara om den registrerade har lämnat sitt samtycke till behandlingen eller om behandlingen är nödvändig för vissa särskilt angivna ändamål (10 §). Ett sådant ändamål är att den personuppgiftsansvarige ska kunna fullgöra en rättslig skyldighet.

Personuppgifter får samlas in bara för särskilda, uttryckligt angivna och berättigade ändamål. Uppgifterna får inte behandlas för något ändamål som är oförenligt med det för vilket uppgifterna samlades in. De ska vara adekvata och relevanta i förhållande till ändamålen med behandlingen.

Fler uppgifter får inte behandlas än som är nödvändigt med hänsyn till ändamålen med behandlingen. De personuppgifter som behandlas ska vara riktiga och, om det är nödvändigt, aktuella. Alla rimliga åtgärder ska vidtas för att rätta, blockera eller utplåna sådana uppgifter som är felaktiga eller ofullständiga med hänsyn till ändamålen med behandlingen. Uppgifter får inte bevaras under en längre tid än vad som är nödvändigt med hänsyn till ändamålen med behandlingen. Ansvaret för att kraven är uppfyllda ligger på den personuppgiftsansvarige.

Personuppgiftslagen innehåller bestämmelser bl.a. om rättelse av felaktiga uppgifter, om skadestånd och straff och om överklagande. Den personuppgiftsansvarige är skyldig att på begäran av den registrerade snarast rätta, blockera eller utplåna uppgifter som inte har behandlats i enlighet med lagen eller föreskrifter som har utfärdats med stöd av lagen (28 §). Den personuppgiftsansvarige är skyldig att ersätta den registrerade för skada och kränkning av den personliga integriteten som en behandling av personuppgifter i strid med lagen har orsakat (48 §). En myndighets beslut om bl.a. rättelse får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol (52 §).

Vad avser bestämmelsen i personuppgiftslagen om överklagande hänvisas i förarbetena (prop. 2005/06:173 s. 51) till att Lagrådet vid några tillfällen i yttranden över särskilda registerförfattningar hade framfört synpunkten att regeringen borde överväga möjligheten att införa överklagandebestämmelser i fråga om myndigheters rättelse- och informationsbeslut i personuppgiftslagen (se bl.a. prop. 2000/01:54 s. 77 f. och prop. 2002/03:40 s. 241). På så sätt skulle bestämmelserna om meddelande av t.ex. rättelse- och informationsbeslut och om överklagande av dessa beslut finnas i en och samma lag. Regeringen instämde i att det i allmänhet inte är tillfredsställande att bestämmelser om överklagande av beslut finns i en lag och bestämmelser om beslutens meddelande i en annan. Genom införandet av en bestämmelse om överklagande i personuppgiftslagen skulle det inte längre vara nödvändigt att ta in överklagandebestämmelser i särskilda registerförfattningar som hänvisar till personuppgiftslagen.

Motivuttalanden om vissa punkter i registerinnehållet

I förarbetena till lagen om registrering av riksdagsledamöters åtaganden och ekonomiska intressen finns uttalanden om det avsedda innehållet i registret.

I fråga om uppdrag (nu punkterna 7 och 8 i bestämmelsen om registerinnehåll) uttalas i utskottets betänkande (bet. 1995/96:KU13 s. 13) bl.a. följande.

Styrelseuppdrag och uppdrag som revisor skall registreras även i fråga om en sådan ideell förening som har till uppgift att främja medlemmarnas ekonomiska intressen. I denna grupp av ideella föreningar återfinns bl.a. de fackliga organisationerna, arbetsgivarorganisationer, näringslivsorganisationer och andra intresseorganisationer. Även Kommunförbundet och Landstingsförbundet hör till denna grupp. – – –.

En typ av ideella föreningar som inte omfattas av registreringen är de som har till ändamål att främja medlemmarnas ideella intressen genom ideell verksamhet, de s.k. rent ideella föreningarna. Till den kategorin brukar hänföras t.ex. föreningar för politisk verksamhet, vetenskaplig forskning, välgörenhet, sällskapsliv, idrotts- och djurskyddsföreningar. En annan grupp av ideella föreningar som också faller utanför registreringsplikten är de som har till ändamål att främja medlemmarnas ideella intressen genom ekonomisk verksamhet. Som exempel på sådana föreningar kan nämnas studieorganisationer och föreningar för olika kulturella aktiviteter.

Stiftelser kan, om de bedriver rörelse eller annan ekonomisk verksamhet, ha en betydande makt och representera starka intressen. Sådana stiftelser bör därför omfattas av registreringsplikten.

Om offentliga uppdrag (nu punkt 9 i bestämmelsen om registerinnehåll) nämns i utskottsbetänkandet som exempel på uppdrag som inte ska registreras utredningsuppdrag och liknande.

I fråga om stadigvarande materiell förmån samt sekreterar- eller utredningshjälp som inte har betalats av ledamoten själv och som har anknytning till uppdraget som riksdagsledamot (nu punkt 10 i bestämmelsen om registerinnehåll) sades i utskottsbetänkandet följande (a. bet. s. 13).

I den mån en ledamot har tillgång till en inte blott tillfällig materiell förmån eller sekreterar- eller utredningshjälp som inte betalas av statliga medel, av ledamotens parti eller av ledamoten själv och som har anknytning till uppdraget som riksdagsledamot, skall arten av förmån samt den som har bekostat förmånen registreras.

Den arbetsgrupp som tagit fram förslaget hade anfört följande.

Om företag eller organisation ger ledamot någon form av stadigvarande hjälp såsom materiella förmåner och sekreterar- och utredningshjälp – utöver det bistånd som ledamoten erhåller från riksdagen eller ledamotens parti – skall anges namnet på företaget eller organisationen. Tillfällig hjälp av mindre omfattning behöver inte registreras. Registrering skall endast göras om bindningen i fråga inte framgår av de uppgifter som registrerats i övrigt.

Framställningen

Riksdagsstyrelsens förslag innebär att registret över riksdagsledamöternas åtaganden och ekonomiska intressen görs obligatoriskt. Ledamöterna blir alltså skyldiga att till registret anmäla alla sina registreringspliktiga uppgifter och förändringar i uppgifterna.

Förslaget innebär inga ändringar av registrets ändamål eller av vilka uppgifter som ska vara registreringspliktiga. Enligt riksdagsstyrelsen kan det emellertid inte uteslutas att förnyade överväganden i framtiden kan föranleda en ändrad bedömning. Om en ledamot inte fullgör sin anmälningsskyldighet, ska talmannen anmäla detta vid ett kammarsammanträde.

Den beredningsgrupp som haft i uppdrag att överväga frågor i anslutning till registret övervägde om skulder och fondinnehav borde registreras men fann att så inte borde vara fallet. Beredningsgruppen stannade också för att uppgifter om anhörigas ekonomiska intressen inte borde registreras.

Registrets innehåll ska, i enlighet med vad som nu gäller, hållas ordnat och tillgängligt på kammarskansliet. Enligt riksdagsstyrelsen får erfarenheterna utvisa om det finns ett behov av att låta de registrerade uppgifterna också läggas ut på webben, men det är för närvarande inte aktuellt.

Riksdagsstyrelsen anger vidare att det för närvarande pågår en översyn inom riksdagsförvaltningen av rutinerna för hanteringen av det ekonomiska registret. Avsikten är att förenkla registreringsförfarandet och att åstadkomma en datorbaserad funktion för påminnelse till ledamöterna om registreringsskyldigheten. Vissa av åtgärderna ska vara genomförda till riksmötet 2007/08 medan de åtgärder som övervägs med anledning av de föreslagna lagändringarna, t.ex. en rapportrutin med uppgift på de ledamöter som inte har anmält sig till registret, ska vara genomförda till ikraftträdandet av lagändringarna.

Motioner

I motion 2007/08:K2 av Jan-Evert Rådström och Ulla Löfgren (båda m) anser motionärerna att ett beslut om att lägga ut uppgifterna i registret på riksdagens hemsida inte ska fattas utan att frågan underställts riksdagen och begär ett tillkännagivande till riksdagsstyrelsen av den innebörden.

I motion 2007/08:K412 yrkar Bengt-Anders Johansson (m) att riksdagsstyrelsens förslag ska kompletteras så att även riksdagsledamöters skulder ska redovisas. Motionären anför att riksdagsstyrelsens förslag inte i tillräcklig utsträckning tar hänsyn till att människors förmåga att vara självständiga påverkas mer av skulder än tillgångar i den privata ekonomin.

Lagrådets yttrande

Lagrådet anför i sitt yttrande (se *bilaga 3*) att det remitterade lagförslaget inte har anpassats till personuppgiftslagen (1998:204) och anser att det bör kompletteras med nödvändiga särregler och förtydliganden.

Enligt Lagrådet bör det i lagen införas en uttrycklig bestämmelse om att riksdagsförvaltningen är personuppgiftsansvarig. Lagen bör även kompletteras med en paragraf enligt vilken bestämmelserna i personuppgiftslagen om rättelse och skadestånd gäller vid behandlingen av personuppgifter enligt lagen. Den bör också kompletteras med en bestämmelse om att riksdagsförvaltningens beslut om rättelse får överklagas. För tydlighetens skull bör det också uttryckligen anges i lagen att uppgifterna i registret är offentliga.

Lagrådet anser också att det – om behandling av personuppgifter avses kunna ske trots att vederbörande riksdagsledamot motsätter sig det och återkallar ett lämnat samtycke – bör införas en uttrycklig bestämmelse om detta.

Slutligen anser Lagrådet i fråga om den nya 8 § att registret, för att fylla sitt syfte att ge en samlad information om riksdagsledamöternas åtaganden och ekonomiska intressen, bör innehålla även uppgifter om skulder.

Lagrådet har inte lämnat något förslag till lagtext.

Utskottets ställningstagande

Som riksdagsstyrelsen föreslagit bör en skyldighet införas för samtliga riksdagsledamöter att lämna uppgifter till registret över ledamöternas åtaganden och ekonomiska intressen. Utskottet framhöll i samband med att registret infördes att skyddet för den personliga integriteten också för riksdagsledamöter bör ligga på en hög nivå men att det i ett öppet samhälle måste accepteras att en riksdagsledamot i frågor som rör ledamoten i hans eller hennes egenskap av offentlig person bör tåla en något större insyn än vad som kan krävas av enskilda personer i övrigt. En öppen och lätt tillgänglig redovisning av riksdagsledamöternas intressen i bl.a. ekonomiskt hänseende kan, som utskottet då fann, ses som en vidareutveckling av den i vårt land sedan länge grundläggande principen om största möjliga öppenhet i det offentliga livet (bet. 1995/96:KU13 s. 7).

Skyldigheten att lämna uppgifter ska omfatta även ersättare, utom sådana som beräknas tjänstgöra endast en kortare tid. I lagen föreskrivs inte något undantag för talmannen, för ledamöter som tillhör regeringen eller för tjänstlediga ledamöter. Det är dock enligt utskottets uppfattning naturligt att statsråd, som omfattas av särskilda regler för bisysslor och biintressen, inte ska behöva lämna uppgifter enligt den nu aktuella lagen under den tid statsrådsuppdraget varar. Detta stämmer överens med hur lagen hittills tillämpats, och utskottet anser inte att någon bestämmelse om detta behöver tas in i lagen.

Registret bör innehålla samma uppgifter som för närvarande. Lagrådet har framhållit att registret för att fylla sitt syfte även bör ge upplysning om ledamöternas skulder. Synpunkten har också framförts i motion 2007/08:K412. Enligt utskottets mening fyller registret även utan uppgifter om ledamöternas skulder syftet att ge erforderlig – om än inte fullständig – information om åtaganden och ekonomiska intressen som ledamöterna har. Informationen är genom att finnas samlad i ett register lätt tillgänglig.

Utskottet avstyrker med detta den nämnda motionen.

I det följande redogör utskottet för de ändringar som föreslås i förhållande till riksdagsstyrelsens framställning utöver det förtydligande i fråga om statsråds anmälningsskyldighet som anges ovan. Ändringarna föranleds delvis av Lagrådets synpunkter. Andra ändringsförslag läggs fram i förtydligande syfte.

Utskottet föreslår att det av 1 § ska framgå att riksdagsförvaltningen har skyldighet att föra registret. Genom denna skyldighet tillsammans med skyldigheten för ledamöterna att lämna erforderliga uppgifter blir enligt utskottets uppfattning den fråga om samtycke som Lagrådet aktualiserat inte aktuell.

I enlighet med Lagrådets yttrande bör det anges att riksdagsförvaltningen är uppgiftsansvarig. En bestämmelse om detta föreslås i 1 § andra stycket.

Också i enlighet med Lagrådets yttrande föreslås att det uttryckligen ska anges att uppgifterna i registret är offentliga. En bestämmelse om detta föreslås intagen som ett sista stycke i nya 8 §, som handlar om registrets innehåll.

I nya 9 § finns en föreskrift om att registret för en ledamot som har anmält att det inte förekommer någon uppgift att registrera ska innehålla en anteckning om det. Anmälan till registret har hittills varit frivillig, och det har inte funnits någon skyldighet att anmäla att man ingenting har att anmäla. Eftersom det nu blir obligatoriskt för ledamöterna att göra anmälan och en sanktion – i form av meddelande i kammaren enligt nya 12 § – införs för den som inte fullgör sin skyldighet, bör det införas en föreskrift om skyldighet för den som inte har några åtaganden eller intressen enligt nya 8 § att anmäla detta. En sådan föreskrift föreslås som ett nytt andra stycke i 4 §. Därmed kan hänvisningen i 12 § till 9 § utgå.

Den nya rubriken före nya 12 § föreslås av riksdagsstyrelsen vara Anmälan av underlåtenhet att registrera uppgifter. Eftersom registret förs på kammarkansliet och ledamotens skyldighet är att göra anmälan till registret bör rubriken enligt utskottets uppfattning lyda Underlåtenhet att göra anmälan. För att undvika att ordet anmäla används både för talmannens meddelande till kammaren och ledamotens anmälan till registret föreslås också att ordet anmäla i fråga om talmannens underrättelse till kammaren byts ut mot ordet meddela.

Slutligen tas, som Lagrådet föreslagit, nya bestämmelser om rättelse och skadestånd (16 §) samt om överklagande (17 §) in i lagförslaget som avslutande paragrafer. Bestämmelsen i 17 § har utformats efter mönster av föreskrifter i lagen (1994:1065) om ekonomiska villkor för riksdagens ledamöter.

Med anledning av de ändringar som utskottet gör i förhållande till riksdagsstyrelsens förslag lägger utskottet i *bilaga 4* fram ett eget förslag till lag om ändring i lagen (1986:810) om registrering av riksdagsledamöters åtaganden och ekonomiska intressen.

Enligt riksdagsstyrelsens framställning är det inte aktuellt att lägga ut uppgifterna i registret på riksdagens hemsida. Utskottet utgår från att så inte kommer att ske utan föregående överläggningar mellan partierna och bred konsensus inom riksdagen. Utskottet avstyrker motion 2007/08:K2.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Framställningen

Framställning 2006/07:RS3 Obligatorisk registrering av riksdagsledamöternas åtaganden och ekonomiska intressen:

Riksdagen antar riksdagsstyrelsens förslag till lag om ändring i lagen (1996:810) om registrering av riksdagsledamöters åtaganden och ekonomiska intressen.

Följdmotionen

2007/08:K2 av Jan-Evert Rådström och Ulla Löfgren (båda m):

Riksdagen tillkännager för riksdagsstyrelsen som sin mening vad som anförs i motionen om att riksdagen är den instans som beslutar om riksdagsledamöters personuppgifter ska bli tillgängliga på webben.

Motion från allmänna motionstiden hösten 2007

2007/08:K412 av Bengt-Anders Johansson (m):

Riksdagen tillkännager för riksdagsstyrelsen som sin mening vad som anförs i motionen om att även registrering av riksdagsledamöternas skulder bör bli obligatorisk.

BILAGA 2

Riksdagsstyrelsens lagförslag

Förslag till lag om ändring i lagen (1996:810) om registrering av riksdagsledamöters åtaganden och ekonomiska intressen

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1996:810) om registrering av riksdagsledamöters åtaganden och ekonomiska intressen

dels att 7 § och 9 § skall upphöra att gälla,

dels att nuvarande 8 § och 10 §¹ skall betecknas 7 § respektive 8 § samt nuvarande 11–16 §§ betecknas 9–14 §§,

dels att 4 § och 6 § samt nya 10 § och 13 § skall ha följande lydelse,

dels att det i lagen skall införas en ny paragraf 11 a § och närmast före 11 a § en ny rubrik av följande lydelse.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*

4 §

Anmälan är frivillig, men den skall innehålla alla vid anmälningstillfället relevanta uppgifter om sådana förhållanden som anges i 10 §.

Ledamot skall till registret anmäla alla vid anmälningstillfället relevanta uppgifter om sådana förhållanden som anges i 8 §.

6 §

En anmälan om registrering skall göras skriftligen till riksdagens kammarkansli. Anmälan bör göras inom fyra veckor från det att riksdagen sammanträtt första gången efter ett val eller från den senare tidpunkt då uppdraget som riksdagsledamot påbörjades.

Anmälan om registrering skall göras skriftligen till riksdagens kammarkansli. Anmälan skall göras inom fyra veckor från det att riksdagen sammanträtt första gången efter ett val eller från den senare tidpunkt då uppdraget som riksdagsledamot påbörjades.

nuvarande 12 §

Innan anmälda uppgifter får registreras skall i förekommande fall enskilda och juridiska personer samt offentliga organ som avses i 10 § andra stycket 3, 5, 7, 8 eller 10 beredas tillfälle att yttra sig över uppgif-

10 §

Innan anmälda uppgifter får registreras skall i förekommande fall enskilda och juridiska personer samt offentliga organ som avses i 8 § andra stycket 3, 5, 7, 8 eller 10 beredas tillfälle att yttra sig över uppgif-

¹ Senaste lydelse av nuvarande 10 § 2000:1063

Nuvarande lydelse

ter som berör dem. Om ett sådant yttrande innehåller en erinran mot en lämnad uppgift, skall riksdagsledamoten beredas tillfälle att ändra eller komplettera sin anmälan.

nuvarande 15 §

Uppgifterna skall utgå ur registret när en valperiod har löpt ut. Även uppgifterna om den som under en valperiod lämnar sitt uppdrag *eller återkallar sin anmälan till registret* skall utgå ur registret. Vid registreringen av förändringar av i registret antecknade förhållanden skall de gamla uppgifterna utgå ur registret.

Föreslagen lydelse

ter som berör dem. Om ett sådant yttrande innehåller en erinran mot en lämnad uppgift, skall riksdagsledamoten beredas tillfälle att ändra eller komplettera sin anmälan.

*Anmälan av underlåtenhet att registrera uppgifter**11 a §*

Talmannen skall vid ett kammar-sammanträde anmäla att en ledamot inte fullgjort skyldigheten att anmäla uppgifter till registret enligt 6 §, 7 § och 9 §.

13 §

Uppgifterna skall utgå ur registret när en valperiod har löpt ut. Även uppgifterna om den som under en valperiod lämnar sitt uppdrag skall utgå ur registret. Vid registreringen av förändringar av i registret antecknade förhållanden skall de gamla uppgifterna utgå ur registret.

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2008.
2. För en ledamot som vid ikraftträdandet inte är anmäld till registret skall, i stället för vad som anges i 6 §, en anmälan göras inom fyra veckor från det att riksdagen sammanträtt första gången under år 2008.

BILAGA 3

Lagrådets yttrande

LAGRÅDET

Utdrag ur protokoll vid sammanträde 2007-10-23

Närvarande: Regeringsrådet Rune Lavin, justitierådet Marianne Lundius och regeringsrådet Karin Almgren.

Obligatorisk registrering av riksdagsledamöternas åtaganden och ekonomiska intressen

Konstitutionsutskottet har beslutat att inhämta Lagrådets yttrande över förslag till lag om ändring i lagen (1996:810) om registrering av riksdagsledamöters åtaganden och ekonomiska intressen.

Remissen har inför Lagrådet föredragits av hovrättsassessorn Margareta Landerholm, biträdd av fil. dr. Thomas Larue.

Remissen föranleder följande yttrande av Lagrådet

Det remitterade lagförslaget innehåller förslag till ändringar i lagen i syfte att göra registreringen av riksdagsledamöters åtaganden och ekonomiska intressen obligatorisk. Personuppgiftslagen (1998:204) är subsidiär i förhållande till denna lag. Någon anpassning till personuppgiftslagen har emellertid inte skett. Det får anses angeläget att lagen kompletteras med nödvändiga särregler och förtydliganden.

Med personuppgiftsansvarig avses enligt 3 § personuppgiftslagen den som ensam eller tillsammans med andra bestämmer ändamålen med och medlen för behandlingen av personuppgifter. En uttrycklig bestämmelse om vilken myndighet som är personuppgiftsansvarig

bör införas i lagen (jfr Lagrådets yttrande i prop. 1997/98:108 s. 125). Att döma av innehållet i lagens första paragraf bör riksdagsförvaltningen utses som ansvarig. Ändamålet med registret har dock uttryckligen bestämts i 5 §.

Bestämmelsen om rättelse i 28 § personuppgiftslagen gäller enbart korrigering av personuppgifter som inte har behandlats i enlighet med personuppgiftslagen eller föreskrifter som har utfärdats med stöd av lagen. Paragrafen stipulerar således inte någon rättelseskyldighet när behandling av personuppgifter skett i strid med bestämmelser i den nu aktuella lagen. Även skadeståndsbestämmelsen i 48 § personuppgiftslagen har en sådan utformning att dess tillämpning inskränks till skada och kränkning som förorsakats av behandling av personuppgifter i strid med personuppgiftslagens regler. Lagen om registrering av riksdagsledamöternas åtaganden och ekonomiska intressen bör därför kompletteras med en paragraf, enligt vilken bestämmelserna i personuppgiftslagen om rättelse och skadestånd gäller vid behandling av personuppgifter enligt den remitterade lagen.

En riksdagsledamot skall enligt den föreslagna 4 § anmäla relevanta uppgifter till registret. Det framgår inte av remissen om ledamoten efter uppgiftslämnandet kan motsätta sig behandling av uppgifterna. Om sådan behandling avses kunna ske trots att ledamoten återkallat sitt samtycke bör lagen kompletteras med en uttrycklig bestämmelse härom. Vad som föreskrivs i 12 § andra stycket personuppgiftslagen är begränsat till behandling enligt denna lag.

Av lagen framgår inte att uppgifterna i registret är offentliga. För tydlighetens skull bör detta på något sätt komma till uttryck i lagen (jfr 9 § lagen [2000:1087] om anmälningsskyldighet för vissa innehav av finansiella instrument).

Enligt 52 § första stycket personuppgiftslagen får en myndighets beslut om bl.a. rättelse överklagas hos allmän förvaltningsdomstol. Den nu aktuella lagen bör kompletteras med en bestämmelse om att riksdagsförvaltningens beslut om rättelse får överklagas (jfr 6 § lagen [1989:186] om överklagande av administrativa beslut av riksdagsförvaltningen och riksdagens myndigheter och 9 kap. 5 § riksdagsordningen).

Nya 8 §

För att fylla sitt syfte att ge en samlad information om riksdagsledamöternas åtaganden och ekonomiska intressen bör registret även innehålla uppgifter om skulder.

Lagrådet lämnar förslaget i övrigt utan erinran.

BILAGA 4

Utskottets lagförslag

Förslag till lag om ändring i lagen (1996:810) om registrering av riksdagsledamöters åtaganden och ekonomiska intressen

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1996:810) om registrering av riksdagsledamöters åtaganden och ekonomiska intressen

dels att 7 och 9 §§ ska upphöra att gälla,

dels att nuvarande 8 och 10 §§ ska betecknas 7 och 8 §§, nuvarande 11–13 §§ ska betecknas 9–11 §§ samt nuvarande 14–16 §§ ska betecknas 13–15 §§,

dels att 1, 4 och 6 §§ samt nya 8, 10 och 14 §§ ska ha följande lydelse,

dels att det i lagen ska införas tre nya paragrafer, 12, 16 och 17 §§, samt närmast före dessa paragrafer nya rubriker av följande lydelse.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*1 §¹

Riksdagsförvaltningen får med hjälp av automatisk databehandling inrätta och föra ett register för det ändamål som anges i 5 §.

Riksdagsförvaltningen ska inrätta och föra ett register för det ändamål som anges i 5 §. Registret får föras med hjälp av automatisk databehandling.

Riksdagsförvaltningen är personuppgiftsansvarig för den behandling av personuppgifter som utförs enligt denna lag.

4 §

Anmälan är frivillig, men den skall innehålla alla vid anmälningsstillfället relevanta uppgifter om sådana förhållanden som anges i 10 §.

En ledamot ska till registret anmäla alla vid anmälningsstillfället relevanta uppgifter om sådana förhållanden som anges i 8 §.

En ledamot som inte har något sådant åtagande eller intresse som avses i 8 § ska anmäla detta till registret.

6 §

En anmälan om registrering skall göras skriftligen till riksdagens kammarkansli. Anmälan bör göras inom

En anmälan enligt 4 § ska göras skriftligen till riksdagens kammarkansli. Anmälan ska göras inom

¹ Senaste lydelse 2000:435.

fyra veckor från det att riksdagen sammanträtt första gången efter ett val eller från den senare tidpunkt då uppdraget som riksdagsledamot påbörjades.

fyra veckor från det att riksdagen sammanträtt första gången efter ett val eller från den senare tidpunkt då uppdraget som riksdagsledamot påbörjades.

Nuvarande lydelse

nuvarande 10 §²

Registret *skall* innehålla uppgifter om namn, partibeteckning och valkrets beträffande ledamöter som har gjort anmälan om registrering.

För varje ledamot *skall* följande uppgifter registreras:

Art av åtagande eller ekonomiskt intresse

1. Innehav av aktier i ett aktiebolag, andel i ett handelsbolag eller en ekonomisk förening utom bostadsrättsförening samt andel i en motsvarande utländsk juridisk person, om värdet av aktierna eller andelen beträffande varje bolag eller förening eller motsvarande juridiska person vid anmälningstillfället överstiger två basbelopp enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring. Med aktier jämställs sådana finansiella instrument som berättigar till förvärv av aktier.

2. Ägande, helt eller delvis, av näringsfastighet enligt 2 kap. 14 § inkomstskattelagen (1999:1229).

3. Avlönad anställning som inte är av endast tillfällig karaktär.

4. Avtal av ekonomisk karaktär med tidigare arbetsgivare, såsom avtal om löne- eller pensionsförmån eller annan förmån som utgår under tid som omfattas av uppdraget som riksdagsledamot.

Uppgifter som skall registreras

Bolagets, föreningens eller den utländska juridiska personens namn.

Fastighetens beteckning.

Befattningens art samt arbetsgivarens namn.

Avtalets art och arbetsgivarens namn.

Art av åtagande eller ekonomiskt intresse

5. Avtal av ekonomisk karaktär med en arbetsgivare eller uppdragsgivare, även om avtalet får effekt först efter det att uppdraget som riksdagsledamot har upphört.

Uppgifter som skall registreras

Avtalets art och arbetsgivarens eller uppdragsgivarens namn.

² Senaste lydelse av nuvarande 10 § 2000:1063.

6. Inkomstbringande självständig verksamhet som bedrivs vid sidan av uppdraget som riksdagsledamot.

7. Styrelseuppdrag och uppdrag som revisor i aktiebolag, handelsbolag, ekonomisk förening eller motsvarande utländsk juridisk person.

8. Styrelseuppdrag och uppdrag som revisor i en ideell förening som har till syfte att främja medlemmarnas ekonomiska intressen, i en stiftelse som bedriver rörelse eller annan ekonomisk verksamhet eller i en motsvarande utländsk juridisk person.

9. Statligt, primärkommunalt och landstingskommunalt uppdrag som inte är av endast tillfällig karaktär.

10. Stadigvarande materiell förmån samt sekreterar- eller utredningshjälp som inte har betalats av ledamoten själv och som har anknytning till uppdraget som riksdagsledamot.

Arten av verksamhet samt i förekommande fall namnet på den juridiska person i vilken verksamheten bedrivs.

Uppdragets art samt bolagets, föreningens eller den utländska juridiska personens namn.

Uppdragets art samt föreningens, stiftelsens eller den utländska juridiska personens namn.

Uppdragets art och uppdragsgivarens namn.

Arten av förmån samt den som har bekostat den.

Föreslagen lydelse

8 §

Registret *ska* innehålla uppgifter om namn, partibeteckning och valkrets beträffande ledamöter som har gjort anmälan om registrering.

För varje ledamot *ska* följande uppgifter registreras:

Art av åtagande eller ekonomiskt intresse

1. Innehav av aktier i ett aktiebolag, andel i ett handelsbolag eller en ekonomisk förening utom bostadsrättsförening samt andel i en motsvarande utländsk juridisk person, om värdet av aktierna eller andelen beträffande varje bolag eller förening eller motsvarande juridiska person vid anmälningstillfället överstiger två basbelopp enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring. Med aktier jämställs sådana finansiella instrument som berättigar till förvärv av aktier.

Uppgifter som *ska* registreras

Bolagets, föreningens eller den utländska juridiska personens namn.

2. Ägande, helt eller delvis, av näringsfastighet enligt 2 kap. 14 § inkomstskattelagen (1999:1229).

3. Avlönad anställning som inte är av endast tillfällig karaktär.

4. Avtal av ekonomisk karaktär med tidigare arbetsgivare, såsom avtal om löne- eller pensionsförmån eller annan förmån som utgår under tid som omfattas av uppdraget som riksdagsledamot.

5. Avtal av ekonomisk karaktär med en arbetsgivare eller uppdragsgivare, även om avtalet får effekt först efter det att uppdraget som riksdagsledamot har upphört.

6. Inkomstbringande självständig verksamhet som bedrivs vid sidan av uppdraget som riksdagsledamot.

7. Styrelseuppdrag och uppdrag som revisor i aktiebolag, handelsbolag, ekonomisk förening eller motsvarande utländsk juridisk person.

8. Styrelseuppdrag och uppdrag som revisor i en ideell förening som har till syfte att främja medlemmarnas ekonomiska intressen, i en stiftelse som bedriver rörelse eller annan ekonomisk verksamhet eller i en motsvarande utländsk juridisk person.

9. Statligt, primärkommunalt och landstingskommunalt uppdrag som inte är av endast tillfällig karaktär.

10. Stadigvarande materiell förmån samt sekreterar- eller utredningshjälp som inte har betalats av ledamoten själv och som har anknytning till uppdraget som riksdagsledamot.

Uppgifterna i registret ska vara offentliga.

Nuvarande lydelse

nuvarande 12 §

Innan anmälda uppgifter får registreras *skall* i förekommande fall enskilda och juridiska personer samt offentliga organ som avses i 10 §

Fastighetens beteckning.

Befattningens art samt arbetsgivarens namn.

Avtalets art och arbetsgivarens namn.

Avtalets art och arbetsgivarens eller uppdragsgivarens namn.

Arten av verksamhet samt i förekommande fall namnet på den juridiska person i vilken verksamheten bedrivs.

Uppdragets art samt bolagets, föreningens eller den utländska juridiska personens namn.

Uppdragets art samt föreningens, stiftelsens eller den utländska juridiska personens namn.

Uppdragets art och uppdragsgivarens namn.

Arten av förmån samt den som har bekostat den.

Föreslagen lydelse

10 §

Innan anmälda uppgifter får registreras *ska* i förekommande fall enskilda och juridiska personer samt offentliga organ som avses i 8 §

andra stycket 3–5, 7, 8 eller 10 beredas tillfälle att yttra sig över uppgifter som berör dem. Om ett sådant yttrande innehåller en erinran mot en lämnad uppgift, *skall* riksdagsledamoten beredas tillfälle att ändra eller komplettera sin anmälan.

andra stycket 3–5, 7, 8 eller 10 beredas tillfälle att yttra sig över uppgifter som berör dem. Om ett sådant yttrande innehåller en erinran mot en lämnad uppgift, *ska* riksdagsledamoten beredas tillfälle att ändra eller komplettera sin anmälan.

Underlåtenhet att göra anmälan

12 §

Talmanen ska vid ett kammar-sammanträde meddela att en ledamot inte fullgjort skyldigheten att anmäla uppgifter till registret enligt 6 och 7 §§.

nuvarande 15 §

Uppgifterna *skall* utgå ur registret när en valperiod har löpt ut. Även uppgifterna om den som under en valperiod lämnar sitt uppdrag *eller återkallar sin anmälan till registret skall* utgå ur registret. Vid registreringen av förändringar av i registret antecknade förhållanden *skall* de gamla uppgifterna utgå ur registret.

14 §

Uppgifterna *ska* utgå ur registret när en valperiod har löpt ut. Även uppgifterna om den som under en valperiod lämnar sitt uppdrag *ska* utgå ur registret. Vid registreringen av förändringar av i registret antecknade förhållanden *ska* de gamla uppgifterna utgå ur registret.

Rättelse och skadestånd

16 §

Bestämmelserna i personuppgiftslagen (1998:204) om rättelse och skadestånd tillämpas vid behandling av personuppgifter enligt denna lag.

Överklagande

17 §

Ett beslut av riksdagsförvaltningen i en fråga om rättelse enligt 16 § får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol. Vid överklagande till kammarrätten krävs prövnings-tillstånd.

Andra beslut enligt denna lag får inte överklagas.

1. Denna lag träder i kraft den 1 mars 2008.

2. En ledamot som vid ikraftträdandet inte har gjort anmälan till registret ska, i stället för vad som anges i 6 §, göra sådan anmälan inom fyra veckor från ikraftträdandet av denna lag.